

Nr 6/86

Grod- Bladet

grodbladet
KLUBBFAKTA
SDK GRODMÄNNEN Täby

Bildad 1972. Adress: se Ordförande. Postgiro: 85 38 94-4

Klubbtidning för SDK Grodmännens utkommer med 6 nr/år i Feb, April, Juni, Aug, Okt, Dec

Ordförande: Peter Jakobsson Ingefastsv.69 183 42 Täby
tel. 0762 11091

Vice ordf
Redaktör: Timo Ekholm Rosenlundsvägen 17 186 00 Vallentuna
tel. 0762 720 77

Kassör: Björn Stålbom Herrhagsvägen 19 122 48 Enskede
tel. 08 49 60 83

Sekreterare: Helena Kuukankorpi Björkbacksv. 67 1tr. 161 30 Bromma
tel. 08 25 63 06

Dykplanerare: Ulf Jansson Ropgränd 93 183 41 Täby
tel. 08 758 95 25

Klubbmästare: Ingrid Bergqvist Kronobergsgt. 30 112 33 Stockholm
tel. 08 53 35 88

Säkerhetsombud: Örjan Skogsryd Nybykroken 31 nb 163 70 Spånga
tel. 08 761 28 21

Matrielförv. Gunnar Dahlstrand Skärmarbrinksv. 11 2tr. 122 31 Enskede
tel. 08 48 02 61

Ungdomsledare: Vakant.

KÖP VÅRT
KLUBBMÄRKE
I TYG FÖR
ENDAST 15:- ST.
SNYGGT ATT HA
PÅ JACKAN!

Omslagsbild: GM ÖNSKAR GOD JUL o GOTT NYTT ÅR.

KLUBBKOMPISAR

Nu är det dax för

ÅRSAVGIFTEN 1987

Fullbetalande medlemmar (En per familj)

Apparatdykare.....175 kr

Snorkeldykare.....120 kr (om ingen i fam är app.dykare)

Minst en person per familj måste vara fullbetalande medlem.

Fullbetalande medlem får Grodbladet, försäkring och Sportdykaren.

Familjemedlemmar

Apparatdykare.....125 kr (om det finns fler än en i familjen)

Juniorer.....4-16 år 30 kr (både snorkeldykare och icke dykare)

Barn.....0- 3 år 0 kr

Övriga fam.. 17-99 år 30 kr (både snorkeldykare och icke dykare)

Familjemedlemmar får försäkring och Sportdykaren.

Barn får dock inget eget ex av Sportdykaren.

Övriga

Medlemmar som är med i annan dykkklubb....120 kr

Dessa får endast Grodbladet och annan info från Grodmännen.

Försäkring och Sportdykaren fås genom annan klubb.

Alla medlemmar i klubben kan följa med på de utflykter och resor som

anordnas till subventionerat pris.

Enbart prenumeration på Grodbladet.....45 kr

senast den
10 JANUARI 1987

på postgiro

85 38 94 - 4

EJ I TID INBETALD MEDLEMSAVGIFT
TAS SOM ATT DU GÅTT UR KLUBBEN.

Sen sist.

Det är mitt på dagen, men så mörkt att man kunde göra ett nattdyk. Finns det något nattliv att upptäcka i Stockholms skärgård; - som omväxling till de vanliga vrakdyken!

Ett vrakdyk bjöd klubben på den 11. oktober. Jespers "Väst kust" ankrade vid Vindalsön, och vraket bestod av kringspridda rester av "Svitjod": en lastbåt som hade blivit rammad någon gång på trettitalet. Den ena halvan hade man lyckat bogsera undan från närheten av farleden. ----- Det var i går det. Jag kände mig i högsta grad otillfredställd med vad jag hade att förtälja om "Svitjod", så jag bestämde mig för att vänta till kvällen, när jag ändå skulle träffa några LM-dykare. Och nu vet jag litet mera: "Svitjod" blev rammad redan under första världskriget; medan väntade på en minlots vid ett minspärr. Hon var på väg till Lübeck med stycke gods, när hon mötte sitt öde. Hon var en av Sveabolagets kustångare, byggd för både last- och passagerartrafik. Inredningen var luxuös: dörrarna i teak, övriga detaljer i bl.a. päronträd, klädseln i röd plyseh, som det var brukligt på den tiden. - Så det passade bra att det bjöds på punch efter dyket.

Den 29.10. var det styrelsemöte i Tibblehallen. Protokollet på s. 7.

Enligt kalendariet skulle det varit dyk i Sandhamn, men ingen tycktes vara hågad. I stället anmälde sig 6 p. till en utflykt med Egons båt den 8.11. Men det var bara två som uppenbarade sig när det var dags för avfärd. Till "Harna". Peter har lovat skriva om det dyket. Se på s. 5.

Den 17.11. var det studiebesök på Kungsholmens Brandstation. Timo var var mycket besviken för att bara 9 grodor kom. Han hade ju sett dykarbilarna på brandstationen i april och tyckte att flera borde beredas tillfälle för ett studiebesök. Den här gången var det Thomas Sjödin som förevisade alla finesser i dyk- och rekompresionskamarbilarna allt för att snabbt komma till undsättning vid dyk- och drunkningsolyckor. - Så varför kom ni inte? SE ÄVEN SID. 6

Vi ses väl i alla fall på Luciasimmet den 10.12. ? sid 18

Waller

ADRESSÄNDRINGAR

Bo Matsson	Tenorvägen 18	183 38 Täby	Tel. 08 - 768 1498
Martin Kadelburger	Algatan 4. 3 tr.	171 33 Solna	08 - 823 387
Ann - Louise Furhall	Trefaldighetsv. 16 A 3 tr.	183 67 Täby	08 - 732 6062

MED "MS DANA".

Grodmännens sista dyk, och vilket dyk sedan !

Intresset var stort för att åka uti Egons båt, ja det var faktiskt överfullt. Men ack ju närmare dyket vi kom desto färre blev vi! Kvällen före var vi faktiskt 4 stycken. Allt väl! När jag ringer Mika samma morgon hörs något så ovanligt som snörvel i den Norlinska telefonen. -Öh, tyvärr asså feber, hes och snuvig! Stackarn, att det just skulle råka!

Skam den som ger sig! Tre man starka gav vi oss iväg för säsongens sista officiella dykäventyr. Alla var vi väl mer eller mindre trötta, Egon och jag mindre, per mer! Somliga förstår inte att ta det lugnt utan lever rullan på något OK-hotell kvällen innan.

1 timme efter att vi i m/s Dana lämnat Svinninge bakom oss hade vi nått en så ovanlig dykplats som Lillsved. Under oss låg allas vår Harm på 20 meters djup. Ankaret prickade direkt.

Egon stannade kvar och tvättade båten. Han förtjänar verkligen all heder. Ställa upp och köra utan att dyka själv! I hytten bakom styrhytten var jag inne och rotade. Dagens fynd bestod av ett gäng pennor och ett mammutudd. Det är samma hytt där mer lyckligt lottade hittat både det ena och andra i flytande form. Nerför trappan lyckades vi inte ta oss, men det kommer! Än är inte Harm uttjatat som dykplats.

Trots att solen lyste med sin frånvaro var det i det hela ett lyckat dyk. Efteråt, pigga och nytra satt vi i en av kaptenen uppvärmd ruff och filosoferade och pratade om vad alla ni som tänkte men inte kunde dyka, missade. Misströsta icke, det blir säkert fler dyk med Dana.

DYK MER! PETER

AVVÄGNINGSPROBLEM ?

EGONS BLY ORDNAR

DEN SAKEN 15:- KG

TEL 0762-74 887

BETALA REDAN NU!

(MEDLEMSAVGIFTEN)

LÅNGT FRÅN SPORTDYKARNAS LJUMMA HAV.

□ Det är ensamt och kallt nere i djupet. Långt från sportdykarnas ljumma hav och korallrev trevar sig brandman Roland Lundgren under Stockholms vatten.

Uppe på land står kamraterna från Kungsholmens brandstation, beredda att rycka in om något skulle gå fel.

Nere i vattnet är det bara Roland, ensam.

Brandmännen uppe på kajen vet allihop hur Roland känner sig. Andra gånger har det varit någon av dem som dykt och andra som stått beredda uppe på land.

De vet hur ensam man känner sig där nere.

Enda kontakten med kamraterna på land är en lina. Genom linan går också en sladd som gör att dykaren och de på land kan prata med varandra.

Linan en säkerhet

Linan är en säkerhet. Men den kan också vara en fara.

För några år sedan råkade en dykare ut för att linan fastnade någonstans djupt nere. Han nådde nästan upp till ytan. Men bara nästan. I panik kämpade han för att komma upp den lilla bit som fattades.

De på land märkte först inte vad som hade hänt. När reservdykaren gav sig ner i vattnet såg han den andre dykaren, med dykmasken på sned, livlös.

De fick upp honom och han överlevde. Men han dök aldrig mer.

Så har det varit för de flesta som slutar dyka, berättar de. Någoting går fel och de vågar inte mer.

Ensamhet och kyla

Annars är det mest ensamheten som känns där nere. Och kylan. På botten är vattnet bara fyra grader varmt och det dröjer inte länge innan kylan tränger in genom dykardräkt och underställ.

Den här gången, när Roland sakta har sänkt sig ner i Riddarfjärden mitt i Stockholm, är det bara övning – en av de många övningar som måste till för att samarbetet och säkerheten ska fungera när det verkligen gäller.

Vid ett larm finns det inte tid att tänka efter eller att försiktigt ta reda på hur det ser ut där nere innan dykaren ger sig ner.

Fem minuter räcker

Det tar fem minuter för dykarna på Kungsholmens brandstation att komma i kläderna och ut till dykplatsen om det är inne i Stockholm.

Fem minuter kan vara tillräckligt kort tid för att rädda livet på en som håller på att drunkna. Om någon har kört över en kajkant med bil kan dykarna ha upp till en halvtimme på sig att rädda livet på människorna i bilen, bara det finns luftfickor i den sjunkna bilen.

Många gånger kommer dykarna för sent för att rädda liv. Större delen av Stockholms län ska dykarna från Kungsholmen täcka och även om de får hjälp med transporten av en polishelikopter kan de inte hinna fram i tid.

Bara Stockholm kvar

Förr fanns det dykare i flera kommuner både norr och söder om Stockholm men de har sparats bort. Nu är det bara Stockholm som har dykarna kvar och de andra kommunerna får abonnera på dykare från Kungsholmen mot en fast årsavgift.

Det ger Stockholms brandförsvaret en inkomst på 110 000 kronor i år. Och dykarna kan lika gärna larmas till Stockholms yttre skärgård eller Mälaren som till Strömmen eller Riddarfjärden.

Och då hinner de inte fram i tid.

– Även om vi inte kan rädda liv finns det moraliska och etiska skäl till att ta upp folk ändå, säger Alf Alexandersson.

Styvmoderligt behandlad

Han är en av de omkring 40 vattendykarna på Kungsholmens brandstation och facklig företrädare för sina arbetskamrater.

– Man kan inte bara åka hem och veta att någons barn ligger där nere i vattnet, förklarar Alf.

Han tycker att dykningen är styvmoderligt behandlad. Dykarna gör sitt jobb utöver de vanliga brandmannasysslor. De får ta sig tid till att öva och träna när det går. I sin sparnit har nu Stockholms brandförsvaret bestämt att brandmännen själva ska städa brandstationen och en del av den tid som förut kunde användas till att träna dykning går åt till att sopa och skura.

Det tycker Alf och hans kamrater är fel.

– Eftersom Stockholm säljer våra tjänster måste vi göra ett proffsjobb när vi kommer ut, säger Alf. Och för att klara det måste vi ha tid att öva.

Kräver extra betalt

Det handlar inte bara om att göra ett proffsjobb. Dykarens liv kan hänga på att övningarna har gett den säkerhet och det samarbete som krävs när det verkligen gäller.

Brandförsvarets dykare har samma utbildning som marinens dykare. Marinens dykare får 500 kronor extra i månaden plus ett särskilt dyktillägg. Stockholms brandförsvares dykare får ingenting.

I ett år nu har de krävt extra betalt för att de dyker. De har blivit erbjudna nio kronor extra per dykning. Men bara för den som är i vattnet.

– Det skulle ge kanske 30 kronor extra i månaden, konstaterar Alf. Det tycker vi bara är löjligt.

Lika för alla

Stockholms brandchef Lars Henricsson var själv vattendykare på 1960-talet. Och han förstår mycket väl att dykarna vill ha betalt för sitt jobb.

TACK FÖR DIN FINA FÖREVISNING AV DYKBIL OCH TRYCKKAMMARBIL.

"TOMAS SJÖDIN."

VI HÅLLER HELT MED ER VI SOM VAR MED.

– Jag tror att vi är framme vid ett principiellt viktigt vägval, säger Lars Henricsson. Vi har alltid sagt att alla brandmän ska ha lika mycket betalt och göra alla uppgifter. Men kanske vi måste bryta det nu.

Stockholms brandchef kan tänka sig att de som har extra uppgifter och extra utbildning får någon slags morot för det.

– Problemet är att om vattendykarna får mer kommer andra grupper och kräver det också, tror Lars Henricsson. Som kemskyddsdykare, till exempel.

Om brandchefen bestämde ...

Vore det bara brandchefen det hängde på skulle kanske Kungsholmens vattendykare få sina extra pengar.

– Jag känner verkligen för deras krav, betonar Lars Henricsson.

Men nu är det inte den före detta vattendykaren Lars Henricsson som vattendykarna förhandlar med om ett extra påslag, utan med tjänstemännen i Stockholms stads personalnämnd.

Och de har aldrig trevat sig fram i mörkt och kallt vatten med en lina som enda länk till världen på land. □

TEXT: CHRISTINA NYGREN

Roland Lundgren och de andra dykarna kräver betalt för att fortsätta dyka.

FOTO: KENT HULT

grodbladet

STYRELSEMÖTE SDK GRODMÄNNEN DEN 29.okt. 1986.
(i Tibblehallen)

Närvarande: Peter, Tino, Björn, Ulf, Ingrid, Helena.

- § 1. Justeringsman: Tino Ekholm.
- § 2. Adressändringar:
Bo Mattsson	Tenory. 18.	138 38 Täby	Tel. 768 1498
Martin Kadelburger	Algatan 4, 3 tr.	171 33 Solna	" 823 387
Ann-Louise Furhall	Trefaldighetav. 16,A	3 tr. 183 67 Täby.	" 732 6062
- § 3. Täby kommun har begärt och fått en "datalista" om klubben av Tino.
- § 4. Dykutflykten till Sandhamn den 8.11. inställd. 5 medlemmar har anmält sig till en dykutflykt i Egons båt samma dag.
- § 5. Klubbmedlemmarna har möjlighet att utnyttja motionsinmarnas (och vår gamla) baddid på söndagsmorgnarna i Tibblehallen.
- § 6. Ulf J. gör en sida med påminnelse om nästa års årsavgift för Grodbladet.
- § 7. Peter Jacobsson startar fridykarutbildning före årsskiftet. Priset kr 300:- inkl. medlemsavgift. Peter sätter upp en affisch i Tibblebadet samt gör en sida för Grodbladet om kursen.
- § 8. Förbandslådans innehåll nästa gås igenom och förnyas. Likaså syrgastuben. Vi kommer att göra det i samband med en tenakväll ngn gång under vintern.
- § 9. Stefan Karlsson har sänt en offert om sportdykarkursen som är planerad att startas i mars -87. Ulf J. tar kontakt med Stefan för att diskutera detaljerna mera ingående. Stefan anmodas att presentera kursen med en sida i GB.
- § 10. En repetitionskväll kommer att anordnas för nyblivna dykare under våren.
- § 11. Lucia i Tibblehallen onsd. d. 10.12. Som vanligt bjuder klubben på lussekaffe efteråt i cafeterian. Peter ordnar med vattenlekar och Tino musiken.
- § 12. Sthlmsförbundet anordnar HLR- utbildning under hösten. Klubben betalar kursavgiften kr. 100:- för 5 medlemmar. Peter J. sköter anmälingarna.
- § 13. Nästa styrelsemöte hos Björn Stålbom den 25.11. kl 19⁰⁰.

Vid protokollet:

Justeras:

Helena Kuukankorpi
Helena Kuukankorpi, sekr.

Tino Ekholm
Tino Ekholm, vice ordf.

4
GREJOR
PÅ GÅNG.
FÖRST
LUSSE-
SIM MED

KAFFE OCH BILDVISNING
AV SOMMARENS HÄNDELSE.
MEDLEMSAVGIFTEN SKALL IN.
PETER OCH ERIKS FRIDYKARKURS.
SAMT STEFANS SPORTDYKARKURS.

ALLT DETTA KAN DU LÄSA VIDARE OM I
DETTA GRODBLAD. REDAKTÖREN ÖNSKAR ALLA
EN RIKTIGT GOD JUL OCH GOTT NYTT ÅR. 7

Lörd	24 jan	Träningsläger
Sönd	25 jan	Sektionsmöte
Lörd	28 mars	Träningsläger
Sönd	29 mars	Sektionsmöte
Lörd/Sönd	23-24 maj	Träningsläger

Med andra ord reservera sista helgen i ojämt månad (jan, mars o maj) för UV-OT!

Även nybörjare är välkomna!

Förfrågningar kan göras hos Birgitta Bergenhill tfn 08-765 21 33, dag/kväll.

VINTERSYSSLESÄTTNING FÖR DIG???? 1987

FENA PÅ ATT FLYGA! HAJAR DU...?

Att hajar är helvetes dåliga på att flyga har vi misstänkt länge. Men det har liksom inte funnits några tillförlitliga vetenskapliga bevis.

Alltså har vi tvingats gå omkring och bara tro i den här alltför sällan diskuterade frågan.

"Vad var det vi sa!" utbrast vi därför när vi kom över det här bildbeviset på sällsynt klanligt uppträdande i luften.

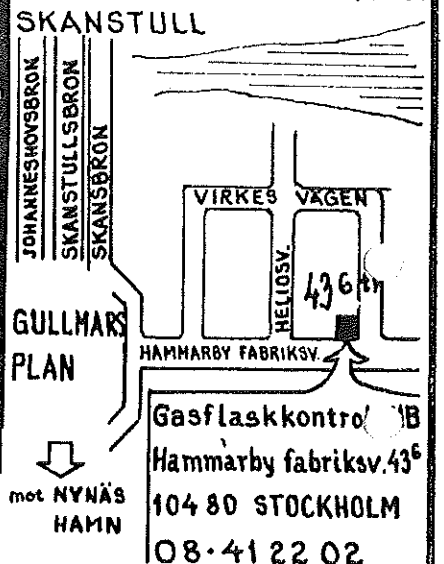
Men det skulle vi inte ha gjort. Allt är bara en fejk. En biografägare i Oxford, England - Bill Heine - monterade upp det här på sitt tak för att göra reklam för en film som vi inte lyckats lista ut vilken den är.

Trots allt, inte fan kan dom flyga, hajarna..?

DET INTRÄFFADE PÅ ETT TÅG. En man i en kupé tar plötsligt fram en påse med apelsiner ur sitt bagage. Han skalar dem och strör rikligt med salt på dem. Där efter drar han ner tågupéfönstret och slänger ut dem. De övriga passagerarna i kupén tittar förvånat på varandra. Mannen gör likadant med alla apelsinerna i påsen. Till slut är det en herre i kupén som frågar: - Ursäkta, men tycker min herre inte om apelsiner. - Jovisst! sa mannen, men inte med så mycket salt på...

Vårda dina luftflaskor!

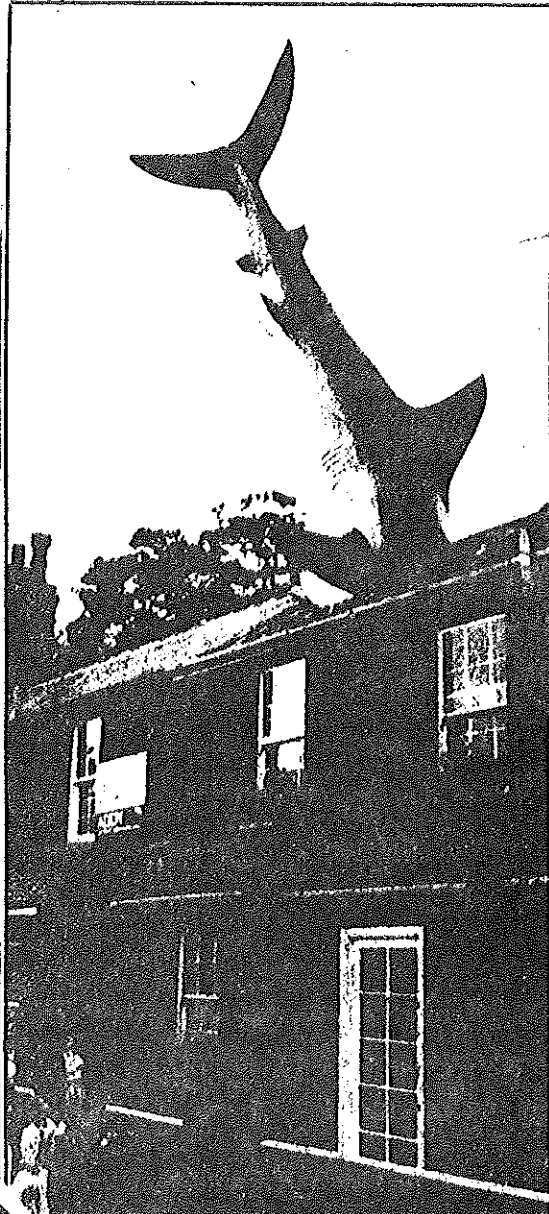
Vi flytt' under
sommaren

GASFLASK-KONTROLL

Saltvägen 35
123 56 FARSTA
Ring 08-94 18 08

Gissa vad fru Larsson sa när hon stod röd om kinderna hos doktorn och klädde på sej? - Tack snälla doktorn. Det enda som gör ont nu är samvetet!

SNACKA OM VÅGOR

VÅGOR -höga som hus!

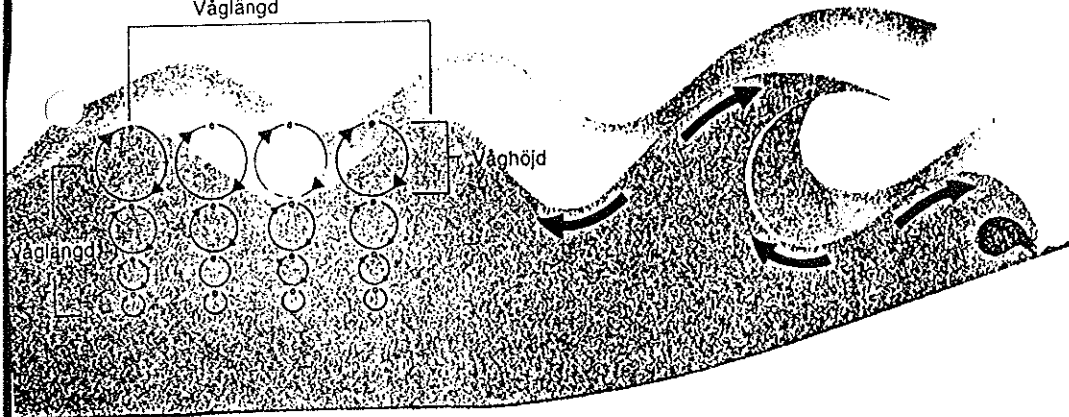
EVERT TAUBE MED GRISSLEHAMNSFÖRFLUTET - FÖRLOVAD.
UR REKLAM FÖR ROSLAGEN.

Vågor höga som hus

får vara rubriken till en utvärdering av de fysikaliska lagar som styr vatten.

Vem har inte mött våghöjder av omätbar storlek och dragit till med storfiskarlängder?

Våglängd

Bilden visar hur en våg alltid roterar i cirklar där vågens diameter alltid är den aktuella vågens höjd. Nedåt minskar diametern i takt med våglängden mot noll. Har en våg exempelvis en längd av 2.000 meter upphör cirkelrörelserna vid 1.000 meters djup.

Jättevågor

1883 omkom över 36.000 människor i en jättevåg utanför Java och Sumatra. Vad som skapade denna våg var ett vulkanutbrott och vågen spred sig med en hastighet av 568 kilometer i timmen. Störningar märktes i Sydafrika, på den franska Atlantkusten och i San Franciscoområdet.

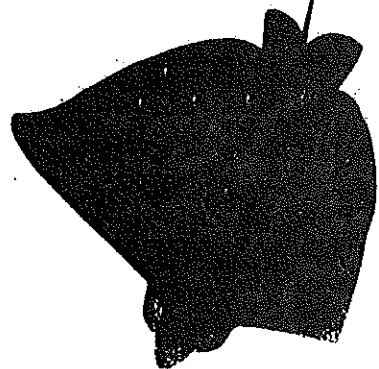
Denna typ av jättevågor uppkommer då jordskalv eller vulkanutbrott äger rum i Stilla Havet. Den senaste slog till i Augustine utanför Alaska den 27:e mars i år. Det var 7:e gången sedan 1812.

FORTS. NÄSTA SIDA

Den gamla grevinnan hade en mycket effektiv och trogen chaufför. Men hon tyckte att han borde vara lite mer noggrann med sin hygien. När han en morgon stod där utanför bilen och öppnade dörren för grevinnan, så var han ovärdat orädd. - Jo, Andersson, sa grevinnan från bilens baksäte, hur ofta tycker ni att det är nödvändigt att raka sig? Andersson tittade i backspeglarna på grevinnan och svarade leende: - Ja, med inte mer skäggväxt än vad grevinnan har, så tror jag att det räcker med en gång i veckan!

Kalle Andersson hade utsetts till skyddsombud på verkstaden. Efter genomgången kurs började han sitt arbete. Verkstadslokalerna gick igenom. Därefter var det direktörens rum. Där inne hade direktören lagt upp sin sekreterare på skrivbordet, dragit ner hennes brallor öppnat sin gylf och var på väg att... - Hrm, förlåt, harklade sig Andersson, men jag skulle bara kolla direktörens "skyddsanordningar"...

Läraren i den gamla landsortsskolan förklarade vikten av att tänka innan man talade. Han gav dem rådet att räkna till minst hundra om det var något viktigt. Dagen därpå stod läraren inför klassen och pratade. Eftersom det var en isande kall vinterdag, så stod han framför klassens kamin. Han noterade att barnens läppar rörde sig medan han pratade. Plötsligt skrek hela klassen med en mun: - ...97, 98, 99, 100 - magisters rock har tagit eld!!!

Vrakfynd vid Visby

VISBY (TT) Det kan vara vrak från den dansk-lybska flottan anno 1566 som hittats en dryg km rakt ut från Visby hamn. Vraket - som upptäcktes i september av Gotlands marinarknologiska förening - har filmats med hjälp av en fjärrstyrd minubåt från KA 3.

Filmen visar tydliga rester av skepp, bland annat en mast på mellan 20 och 30 meter. Men vraket är täckt av sprängsten, muddermassor och armeringsjärn - resultatet av muddringar i Visby hamn.

Det var i juli 1566 som 15 fartyg från den dansk-lybska flottan förläste utanför Visby. Fartygen överraskades av storm och hann aldrig sätta sina segel. Man har länge tvistat om var vraken kan finnas.

VÅGOR grodbladet FORTSÄTTNING.

Isunamivågor

Denna vågtyp slår oftast hårt mot den japanska kusten, därav namnet i rubriken "dödsvågor". De träffar kusten med hastigheter på upp till 800 kilometer i timmen.

Vågens höjd på öppet hav är vanligtvis inte mer än ett par meter och våglängden omkring 20 kilometer. Så länge som vågen rusar fram över djupa vatten märks den knappast. Då den kommer in på grundare vatten minskar hastigheten medan våghöjden ökar. Vid djup på 100 meter är hastigheten nere i 100 km/h och våglängden en bråkdel. Stiger havsbotten brant bildas en 20 - 30 meter hög våg med hastigheter på mindre än 50 km/h. Resultatet av vågeffekten är förödande.

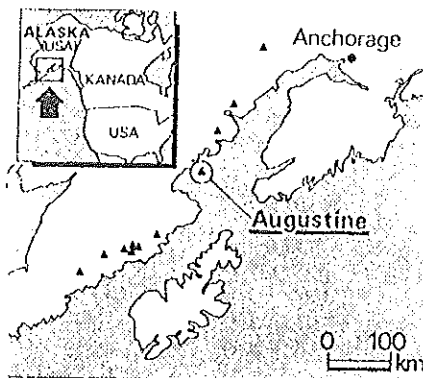
Vågorna registreras med hjälp av seismografiska utrustningar. Jordskalv skickar elastiska vågor genom jordskorpan och jordens inre. Dessa vågor sprids på olika sätt som primärvågor i form av tryckvariationer i utbredningsriktningen (genom jordkärnan) och som sekundärvågor vinkelrätt mot utbredningsriktningen i jordmanteln. Med utgång från uppmätta värden kan jordskalvets centrum bestämmas och vågutbredningen kan bestämmas och förvarnas timme för timme.

Vindvågor

Här uppe förekommer inga dödsvågor av denna typ. De vågor som förekommer i våra farvatten har sällan höjder över 10 meter. Vid orkanvindar skapas det dock vågor, som på Atlanten mätts till 20 meters höjd och vid Antarktis har man registrerat 42 meter.

Dessa jättevågor är tack och lov så sällsynta att de endast förekommer en gång på hundra miljoner vågor. För en seglare betyder det 25 års oavbruten seglats om han skall möta en sådan våg. De är nämligen så instabila att de helt enkelt välter och planar ut.

FORTS. NÄSTA SIDA

DET VAR BEREDSKAPSTID och mörkläggning. En av soldaterna var ute i slottsparken i Malmö för att försöka få fatt i en "nattfjäril". I de mörka buskarna kunde han efter ett tag få tag i en och få sig en omgång.
- Och vad kostar det här, frågade soldaten. - Det blir en krona, svarade kvinnan. - Det var väldigt billigt, tyckte han. - Jo, men så har jag ju folkpension också!

***

2 MIN FARSA har minst hundra fotbollsmedaljer. - Nä, vad säger du har han spelat i landslaget? - Nä, han är pantlånare...

***

GUSTAV hade en ful, elak och slarvig fru. Han ville till varje pris bli av med henne, men inte på något brottsligt sätt.
- Jag kan kanske älska ihjäl henne, tänkte han och jobbade och slet som ett djur i tre dygn. Han blev hålvad på kuppen. Han gick därför ut i skogen på en lång promenad för att hämta krafter och tänka ut något bättre. När han så småningom kom hem fick han en chock. Huset var ny-städat, hans älsklingsrätt puttrade på spisen och hans fru tog emot honom fräsch, glad och pigg. - Ja, du Gustav, sa hon när hon såg hans förvånade min. Är du snäll mot mig, så är jag snäll mot dig!

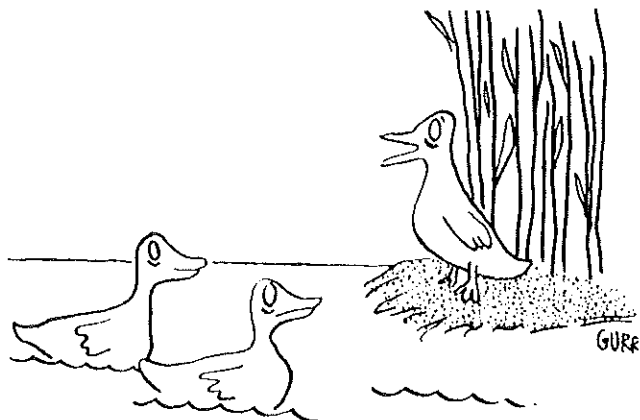
***

Bara att välja

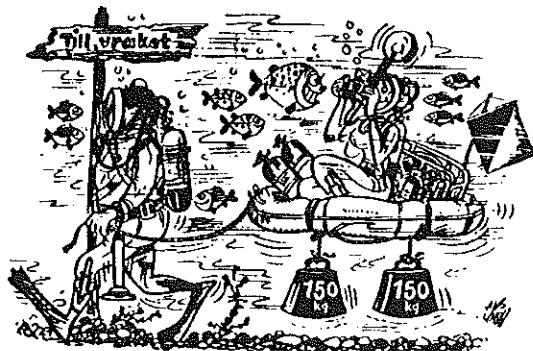
- När går tåget till Lund?
- När som helst, svarade stinsen.
- Fint, kan vi säga tio öve två då?

Efterlysning

- Hovmästaren! Jag kan inte se några räkor i räksåsen!
Kan ni?
- Näja, har min herre sett någon sjöman i sjömansbiff någon gång?

- Är det kallt i vattnet i dag, grabbar?

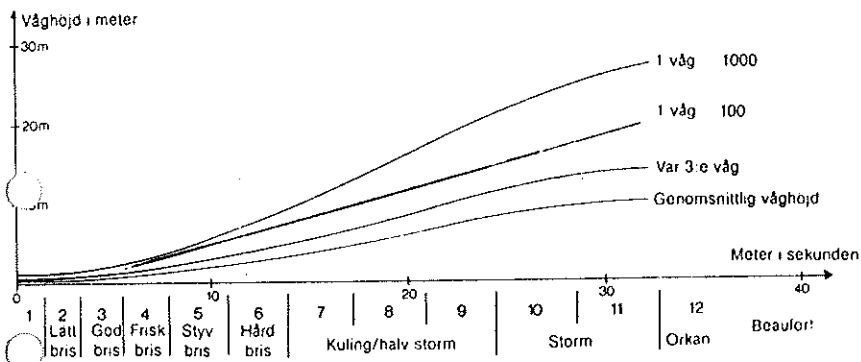

SÅ SKULLE VISSA I KLUBBEN HA DET.

grodblad

FORTS. OM VÅGOR

På öppet hav växer våghöjden med vindstyrkan. Vid 3 Beaufort (4 sekundmeter) är våghöjden 1/2 meter för att vid 12 Beaufort (35 sekundmeter) stiga upp till 15 meter. Vid hårda vindar bildas vågor med olika höjd och längd och den resulterande vågen är en blandning av alla dessa olika vågtyper. Detta betyder kanske att en genomsnittlig våghöjd på 2 meter kan ha toppar på 6 meter, men som framgår av tabellen är det endast i våg av 1.000, som har denna höjd.

Bilden visar hur våghöjden växer med vinden.

Höjdgräns

Höjderna gäller våghöjder i öppen sjö, då vinden blåst i 12 timmar. Vågorna är icke stabila då höjden är mer än en sjättedel av våglängden. Vågen bryter och ger upphov till en brottsjö. Brottsjöar bildas alltid då vågorna rullar in mot stranden. Är vattendjupet mindre än tre gånger våghöjden minskar vattnets rörelse - våglängden minskar och våghöjden tilltar - och vågen dör. Stiger havsbotten brant bildas enorma brottsjöar med enorma toppar, som bildar oerhört kraftiga sug. Se upp för dessa. De har krävt liv även i vårt land.

Ha en bra sjösommar!

Rolf E Wagermark

ETT SÄTT ATT TA SIG VATTEN ÖVER HUVUDET, ÄR I SITT AKVARIUM. INGA LÅNGA RESOR.

Skidåkare emellan

- Vad använder du för valla när det är fint väder?
- Solvalla.

Vilken olycka

Översten besöker systemet i full uniform. På utgående halkar han och slår sönder påsen och flaskorna mot gatan. En äldre gentleman hjälper honom på fötter och säger beklagande:

- Ett sådant elände, flera flaskor åt helvete... och i lumpen ligger du, också...

Gamle August är mycket sjuk och dessutom deprimerad, varför hans gumma ber gode vännen Niklas att gå in och säga ett par uppmuntrande ord till sin granne. Niklas studerar den sneda dörren, den långa, besvärliga trappan och säger lundersamt: - JA, HÄR BLIR DET INTE LÄTT ATT KOMMA IN MED EN KISTA!

Skjut!

En kille ifrån Värnamo höll på att göka en ko han sa: Varje tjej jag frågar "säger nej" so this is what I have to do...

★ - Nå, lilla Nils, vad har du lärt dig i skolan i dag?
- Vi har läst allt om bina.
- Jaså. Och vad gör bina då?
- Dom pippar blommorna.

Generöst

- Jag ger mina barn en hundralapp var i veckopeng.
- Det var verkligen generöst.
- Ja, men jag drar av 95 kronor för kost och logi.

UR SV. DAGBL.
10-8-86

groddbladet

SLUTET PÅ SKRÄCKFÄRDEN "GÖTHEBORG" GÅR I KVAV.

I två och ett halvt års tid hade ostindiefararen "Götheborg" trottsat stormar, sjukdomar och sjöröware när hon med en svårt medtagen besättning nalkades hemmahamnen. Då inträffade det ofattbara: endast en halv distansminut från Nya Älvsborgs fästning rände fartyget på ett välkänt och vanligtvis ofarligt grund och gick till boten med en förmögenhet i lasten.

Roger Jansson

På morgonen den 12 september 1745 vaknade tusentals göteborgare fyllda av förväntan inför en sälsynt festlig dag. De som gick ut ur husen kunde notera att det blåste en

frisk västlig vind utifrån Kattegatt, perfekta förutsättningar för de två hemvändande ostindiefararna som hade sikttats utanför kusten och nu på morgonen skulle segla in från Vinga och genom den steniga skärgården till Göteborg efter en resa på två och ett halvt år.

De två fartygen var "Riddarhuset" och "Götheborg". Båda hade haft en mycket svår resa hem från Kanton och många män hade förlorats. Kanske var det med skräckblandad glädje som många av de anhöriga blickade ut mot Rivöfjorden: Alla visste att ostindiefarten krävde liv, många liv varje resa. Uppskattningsvis 2000 sjömän fick sätta livet till under dessa resor.

Och så, där dök de upp ute på fjärden med lotsar från Vinga ombord och alla segel satta för att med så god styrfart som möjligt klara att segla in genom den lite kniviga farleden. Skeppens mål var dyn utanför det som kallas Röda sten, litet väster om Klippan. Som brukligt var skulle fartygen seglas rakt upp i leran där de låg bra och säkert när den omständliga lossningen över till prämar av alla rikedomarna skulle ta vid.

Hela staden på benen

Närmare och närmare kom fartygen. Allt vad Göteborg hade av småbåtar låg ute för att välkomna "Riddarhuset" och "Götheborg", som av allt att döma klarat ytterligare en färdfylld resa; det var den tredje expeditionen för "Göthe-

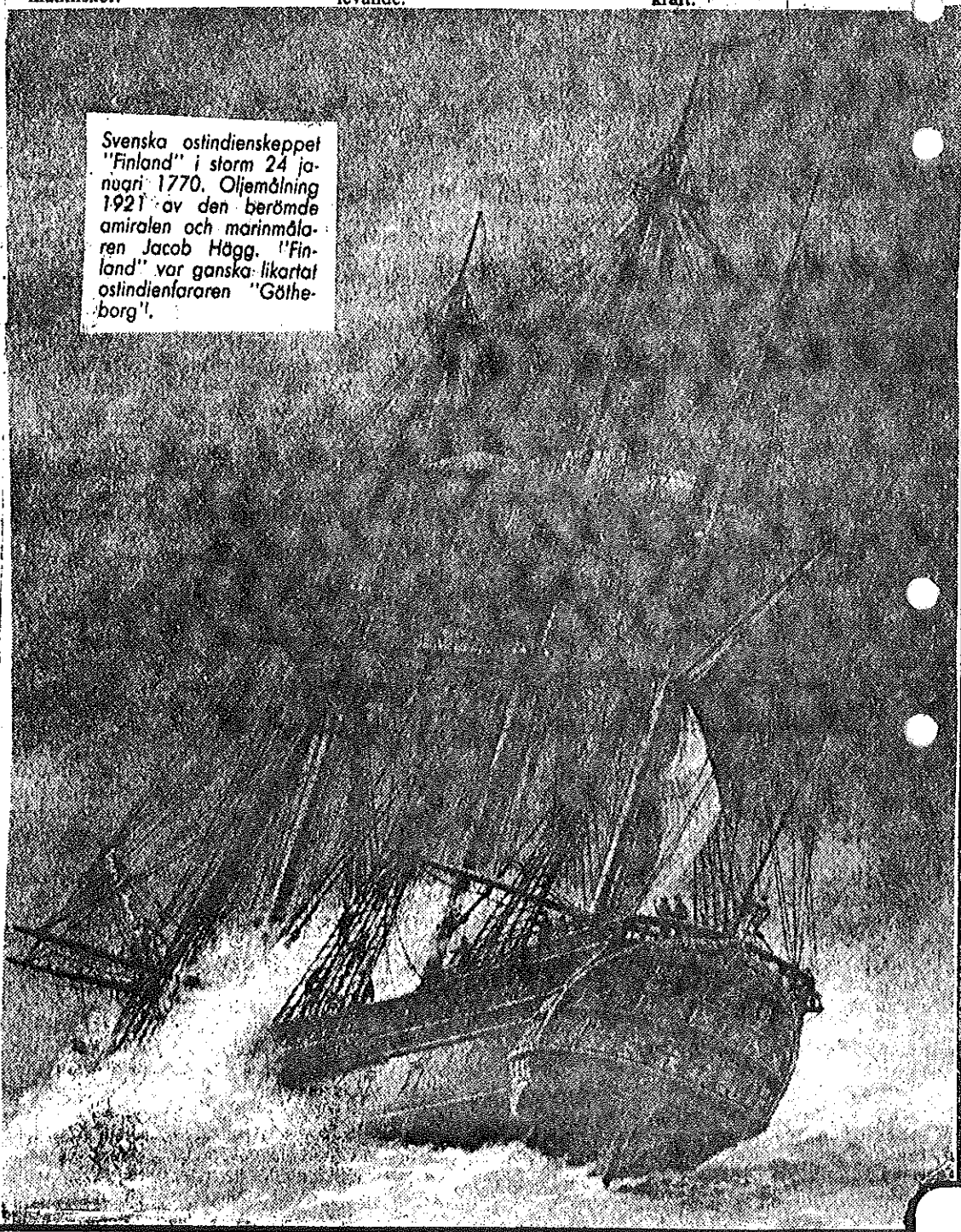
borg" och den andra för "Riddarhuset". Alla de nyfikna och anhöriga som inte fick plats i småbåtarna samlades på stränderna eller på Käringbergets topp, hurrade och viftade.

Men för ett av fartygen - "Götheborg" - skulle den strapatsfyllda resan sluta i tragedi några fottiga hundra meter från Nya Älvsborgs fästning, där kanonerna mullrade välkomtsaluten, och inom synhåll för alla väntande människor.

På "Götheborgs" poop, dvs akterdäck, stod kapten Erik Moreen omgiven av fartygets officerare, lotsen samt belåtna superkargörer, affärsmännen ombord som hade en långt viktigare ställning än kaptenen själv. Såsom brukligt var hade det säkerligen svingats en och annan bägare under den friska seglatsen in från Vinga. Besättningen på däck var medtagen men lycklig över att tillhöra den skara som återvände levande.

När en halv distansminut återstod fram mot Nya Älvsborg var det dags för "Götheborg" att göra en styrbordsgir för att gå fri från det välkända grundet Hunnebådan, som retligt låg mitt i vägen. Grundet var - och är - inte speciellt stort och för lotsen var manövern ren rutin. Men ändå blev allting fel: Med ett våldsamt brak åtföljt av vilda skrik och ordergivning rände "Götheborg" rakt upp på Hunnebådan med våldsam kraft.

Svenska ostindienskeppet "Finland" i storm 24 januari 1770. Oljemålning 1921 av den berömda amiralen och marinmålaren Jacob Hägg. "Finland" var ganska likartat ostindiefararen "Götheborg".

FORTS. "GÖTHEBORG."

groddbladet

Och alla såg det!

Det ofattbara hade inträffat. Åskådarna kunde häpet åse hur akterskeppet blev allt tyngre av det inströmmande vattnet och sakta sjönk, medan en del av förskeppet höll sig kvar ovan vattnet uppe på grundet. Där försvann värden som uppgick till nästan halva den totala svenska statsbudgeten.

Kapten Erik Moreen måste ha varit mycket nära det totala sammanbrottet. Exakt vilka omständigheter som ledde till förlisningen vet historikerna ännu inte, men klart är att kapten Moreen helt förann ur det svenska Ostindiska Compagniets handlingar efter att ha varit huvudperson i en rad olika rättegångar.

För alla de prominenta och rika personer som investerat i expeditionen och sett fram mot ett jättelöst av förmögenheten, medförde grundstötningen sannolikt en fysisk smärta. Herrar compagnidirektörer handlade dock mycket resolut och den del av lasten som gick att komma åt bärgades mycket snabbt och såldes på auktion. Året därpå, 1746, engagerades dykarmäster Samuel Bagge och alla hans medhjälpare i ett arbete som ledde till ytterligare en auktion.

På våren 1747 fortsatte bärgningen, men därefter var de tekniska resurser som dykeriet förfogade över uttömda, och vraket fick ligga i fred och sjunka allt djupare i dyn. Där låg det fram till mitten av 1800-talet och början av 1900-talet, då ytterligare dykningar fördes och en del gods, främst porslins, bärgades.

Nu väcks historien åter till liv och slamsugarnas envisa sörplande för allt längre ner i dyn genom miljontals porslinskärvor och rester av fartyget och dess last. Det är marinarknologiska sällskapet i Göteborg och Stiftelsen Ostindiefararen Göteborg som påbörjat ett ambitiöst marinarknologiskt projekt för kartläggning av "Götheborg" och bärgning av hennes last. Detta är ett projekt väl i klass med "Wasa" och "Kronan". Till att börja med har riksantikvarieämbetet gett tillstånd för tre år framåt. Men om hela projektet skall kunna genomföras handlar det sannolikt om en betydligt längre tids arbete.

Nu under sommaren har ett 70-tal personer - sportdykare, forskare och andra engagerade - varit i gång helt ideellt. Två schakt har augits några meter ner i dyn vid för- resp akterskepp, och fyndrikiedomerna är så stora att arkeolo-

gerna fått svårt att få allting registrerat och katalogiserat. Hela vintern kommer att gå åt till det arbetet.

Beräkningar och sammanställningar över tidigare bärgningar som marinarknologerna gjort tyder på att nära hälften av "Götheborgs" last ännu kan ligga kvar där nere i dyn. Det handlar i så fall om uppemot en halv miljon porslinspjäser, kanske 100 ton av metallen tuttanego, vilken som barlast stuvats längst ner i fartyget. Tuttanego är en legering av koppar, zink och nickel och noteras faktiskt fortfarande till ett pris runt 10 000 pund per ton när den dyker upp på råvarubörsen i London.

Glänsande epok

Det svenska Ostindiska Compagniet svarade för en glänsande epok i svensk 1700-talshistoria. Compagniet placerade eftertryckligt Sverige på Europas karta och gav riket en helt ny och inflytelserik ställning. Grundare av Compagniet var Hindrick Köning, som den fjortonde juni 1731 fick kungligt privilegium att bedriva fri handel på Ostindien. Därmed låg vägen öppen inte bara för svenska affärsmän och kapitalstarka placerrare, utan även för utlänningar som sökte sig till de lukrativa expeditionerna. Göteborg blev därmed ett handels- och kapitalcentrum av stora mått. Under Compagniets era fram till 1813 skapades enorma personliga förmögenheter genom handeln.

Hur stora dessa förmögenheter i själva verket blev och vilka som tog hem vinsterna kommer aldrig att bli helt klarlagt. En av de grundläggande stadgarna för Compagniet var nämligen att detta skulle förbli hemligt. Efter revision brändes alltså böckerna - något som skapat ytterligare mystik kring Compagniet.

Än i dag sätter Compagniet sin prägel på Göteborg genom namnen på några av de direktörer som ingick i Compagniets styrelse. Tre skulle alltid vara svenska och enligt privilegierna fick en utlänning som ingick i styrelsen omedelbart svenskt medborgarskap. Så var t ex Jonas Alströmer djupt engagerad i Compagniet, liksom Niclas Sahlgren (Sahlgrenska sjukhuset) och William Chalmers (Tekniska högskolan).

Farofyllt

Den resa som skeppet "Götheborg" rustades för i slutet av 1742 kom att bli typisk, om man nu bortser från den olyckliga hemkomsten. "Götheborg" lastades med exportvaror som trä, järn och tyger bl a från Alingsås. Mängder

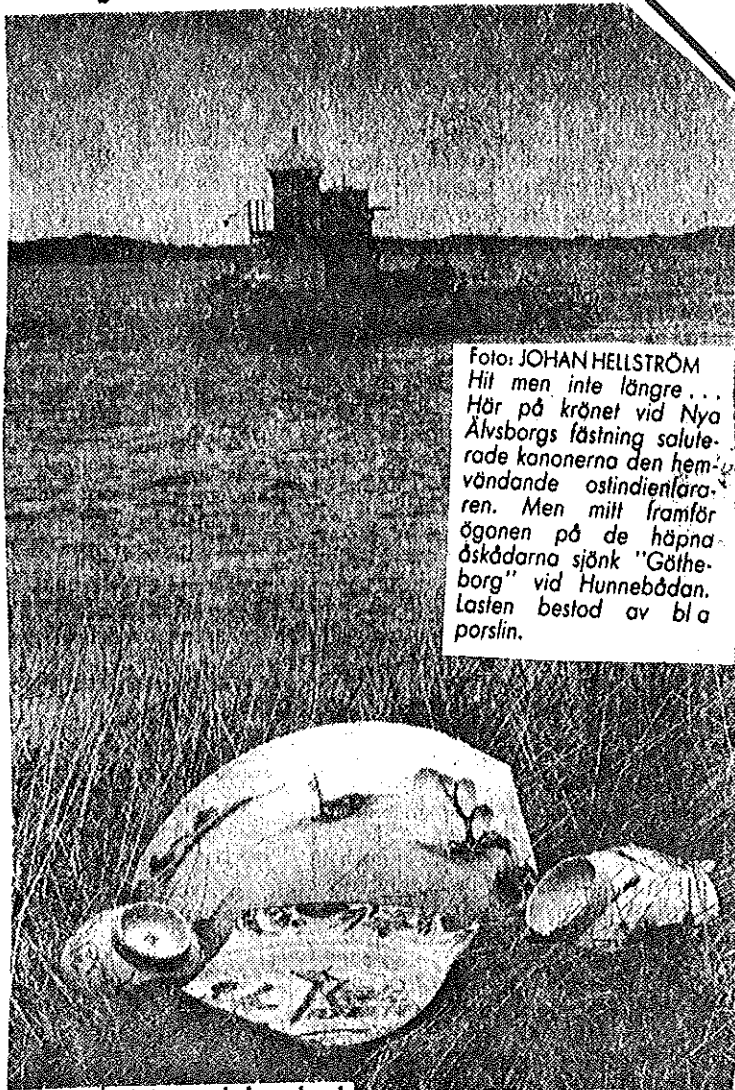

Foto: JOHAN HELLSTRÖM
Hit men inte längre...
Här på krönet vid Nya Älvsborgs fästning saluterade kanonerna den hemvändande ostindiefararen. Men mitt framför ögonen på de häpnadskådarna sjönk "Götheborg" vid Hunnebödan. Lasten bestod av bl a porslin.

av proviant togs också ombord, huvudsakligen i form av levande djur samt mängder av sprit. Varje man - av de 130 ombordvarande - hade rätt till minst fyra deciliter sprit om dagen; var förhållandena till havs svåra fick de betydligt mer.

"Götheborg" rundade Skottland och satte kurs mot Cádiz. Där såldes exportlasten och i betalning fick Compagniet silver som skeppats från de spanska erövrarna i Mellanamerika och som smälts om till mynt, det enda betalningsmedel kineserna accepterade. Därefter gick fartyget nonstop till Kanton, trotsande en rad faror: sjukdomar, hårt väder och inte minst de sjörövare som lurade på silverlasten. Compagniets fartyg var därför tungt beväpnade.

Götheborg kom om inte lyckligen så i alla fall fram till Kanton och där trädde superkargörerna, affärsmännen, i aktion. Det var deras uppgift att göra så gynnsamma affärer som möjligt med kineserna. Stora mängder te, porslin, rotting, kryddor, tuttanego, siden och pärlemor stuvades i varje ledigt utrymme ombord och när hela lastningsproceduren var klar flöt "Riddarhuset" och "Götheborg" tungt i vattnet.

Historien rullas upp

På hemresan slog "Riddarhuset" följe med "Götheborg", en skräckfärd som bjöd både svåra stormar, proviantbrist och sjukdomar med många dödsoffer. Det var alltså två svårt sargade fartyg med besättningar i dåligt skick som, med "Götheborg" i täten, seglade in mot Göteborg på morgonen den 12 september. Och där, på botten vid Hunnebödan, slutade "Götheborgs" resa.

I dyn ligger rikedomarna kvar, nu hörs moderna andningsapparater gurgla där nere på bara några meters djup. Sikten är minimal men slamsugarna arbetar outtröttligt. Bit för bit kommer historien upp i trägen på basfartyget. Tragedin kring en av de mer spektakulära förlisningarna inom svensk sjöfartshistoria spelas åter upp.

FORTS NÄSTA
SIDA.

En miljon porslins- föremål

Utförliga protokoll över vad "Götheborg" lastade i Kanton finns bevarade och berättar inte bara om kvantiteter utan också i vilken ordning lasten togs ombord.

Längst ned lastades 6 056 taccor tuttanege å 22 kg, totalt 133 000 kg. Sedan porslin: 298 kistor, 2 388 buntar och tolv tunnor. Omräknat till antalet uppskattar projektgruppen för utgrävningarna att det kan röra sig om mellan en halv och 1,2 miljoner porslinspjäser.

Pärlemor: 3 396 kg.

Peppar: 1 817 kg

Gallingal, en sorts ingefära som användes bl.a till punsch och arak: 11 406 kg.

Rotting: 2 269 kg.

Te: 370 000 kg av varierande kvalitet i blytäckta kistor.

Siden: 19 kistor, 1 180 rullar.

Den totala lasten uppgick till mellan 650-700 ton och lastvolymen var drygt 1 000 kbm.

Med ledning av de noteringar och protokoll som finns över de bärgningar som gjorts från vraket fram till i dag har marinarkeologiska sällskapet gjort beräkningar av vad som idag finns kvar av lasten nere i dyn. Dessa pekar på att det framförallt är porslin och tuttanege, de varor som stuvades längst ner i fartyget.

Porslinspjäserna uppskattas till mellan 100 000 och 600 000.

Tuttanege: 10 000 kg.

Rester av annan last i varierande kvantitet, dykarna har redan hittat te, som faktiskt luktar te.

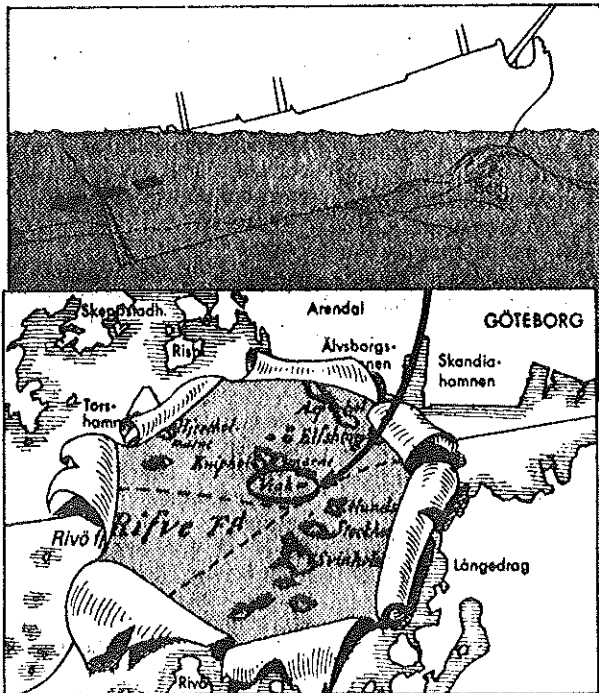
Utgrävarna hoppas också finna andra ting som berättar om livet ombord. Personliga tillhörigheter, vapen och vardagsföremål.

Alla dykare som deltar i bärgningsarbetet har genomgått en kurs i marinarkeologi och har under sommaren lagt ner all sin fritid för att söka hemligheterna nere i dyn.

ORIENTENS SKATTER RÄDDAS UR DYN.

SV. DAGBL.

10-8-86

Teckning: BENGT SALOMONSON

Vraket av "Götheborg" som det låg 1745 (övre bilden). Med tiden kom det att sjunka allt djupare i dyn. Kartan visar området som det ser ut i dag resp. hur det såg ut i början av 1800-talet då fartyget fanns utmärkt som vrak.

Professor Jörgen Weibull är ordförande i den stiftelse som bildats för bärgningen av "Götheborgs" last. Ingela Johansson svarar för registreringen av de mängder av lynd som plockats upp av dykarna.

DESSA FLICKOR HAR VARIT GM'S LUCIOR.

1972	Klubben startade ingen Lucia	
1973	Ewa Karlsson	utomhus i sjön Trekanten Gröndal
1974	Annika Sylven	utomhus i näsaängsbadet Värtan Täby
1975	Ingen Lucia	
1976	----- " -----	fest hos ulf Svensson
1977	----- " -----	klubbdyk på Skeppsholmen
1978	Ann-Kristin Erkheden	inomhus första gången i Tibblebadet
1979	Ingrid Bergqvist	Tibblebadet
1980	Pia Vuokko	----- " -----
1981	Maria Tamme	----- " -----
1982	Helena Kuukankorpi	----- " -----
1983	Crina Ekholm	----- " -----
1984	Catarina Furhall	----- " -----
1985	Eva Estberger	----- " -----

10 FLICKOR PÅ 14 ÅR INTE SÅ DÅLIGT I ALLA FALL.

LADY GIRL INCORPORATED
SVENSKA DIVISIONEN
Kungsgatan 259
111 54 STOCKHOLM
Sweden

TILL ER SOM SA ATT JAG
SÅG TREVLIG UT JAG TOG ER
PÅ ORDEN OCH ANMÅLDE
MIG TILL UTVIKNINGSGOSSE

HÄR HAR NI SVARET.

Vi har med tack emottagit Ert fotografi, men måste tyvärr beklaga att vi inte kan använda Er som "utvkningskille".

En panel bestående av kvinnliga domare i åldersgruppen 63 - 67 år har på en skala från 0 - 10 poäng, bedömt Er kropp till 2,25.

För att ge Er en "fair chans" har vi däremot samlat en panel av kvinnor i åldersgruppen 25 - 35 år, men dessvärre kunde vi inte få dem att sluta skratta, så vi kunde komma fram till en bedömning.

Skulle svenska kvinnors smak emellertid ändra sig så drastiskt, att kroppar som Er skulle kunna komma till användning blir Ni omgående underrättad.

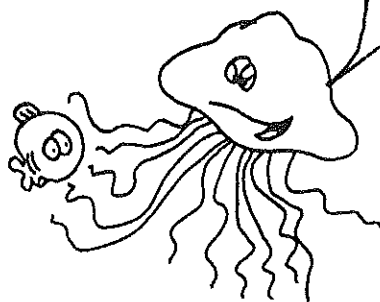
Vi har under tiden tillåtit oss att vidarebefodra Ert fotografi till vårt systerföretag "The Saudi Arabien Camel Keepers", varifrån Ni kan förvänta att höra ifrån.

Med vänlig hälsning TILL REDAK FÖR GRODBLADET.

Elaine McDugell

PS: Vi måste ge Er en komplimang för Era osedvanligt snygga ben, och diskret fråga om utseendet kan härstamma från en skada av en landmina eller om Ni cyklar mycket?

SKA VI KRAMAS
DIN LILLA FULA FAN?

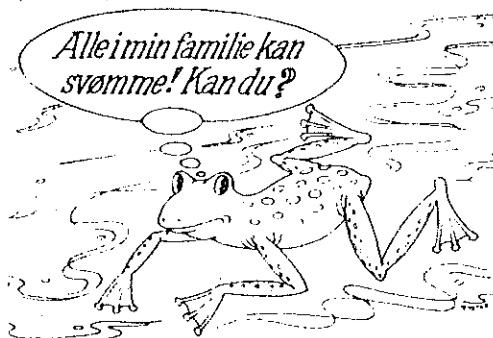

Ren i brallorna nu?

**Sköt älg i
kalsongerna**

NORSK GRODFUNDERING

Alle i min familie kan
svømme! Kan du?

Fridykning!

Är du intresserad av fridykning ?

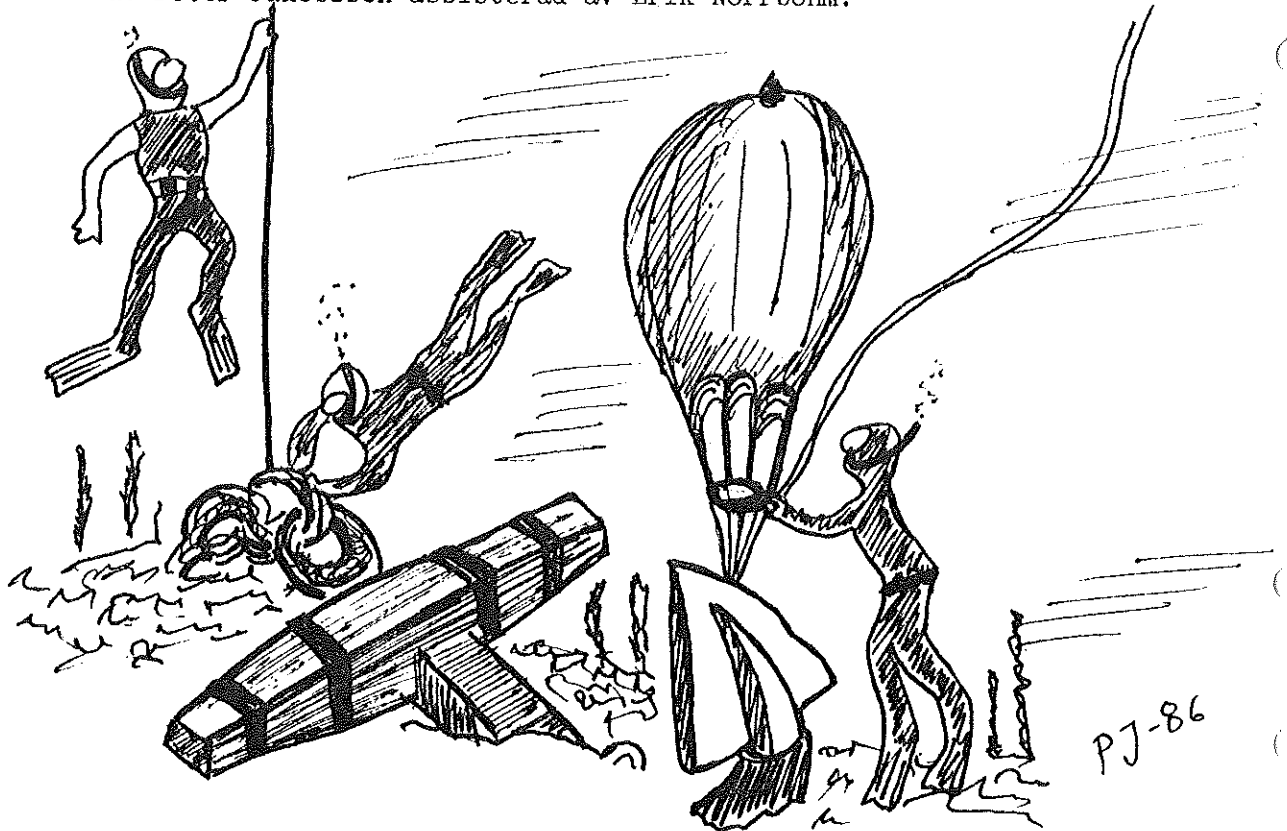
Vill du uppleva dykningens tjusning, spänning och upptäcka det fantastiska liv som bara finns i havet ?

Har du drömt om att göra ett fynd eller upptäcka något av de otaliga vrak som förlist under seklernas lopp ?

Allt detta har du möjlighet att göra i den tysta världen.

I början av januari 87 börjar en ny kurs i Tibblebadet!

Fridykarkursen kommer att hållas i SDK GRODMÄNNENS regi av Peter Jakobsson assisterad av Erik Norrbohm.

Tyvärr kan vi bara ta ett begränsat antal intresserade, så anmäl dig i tid!!

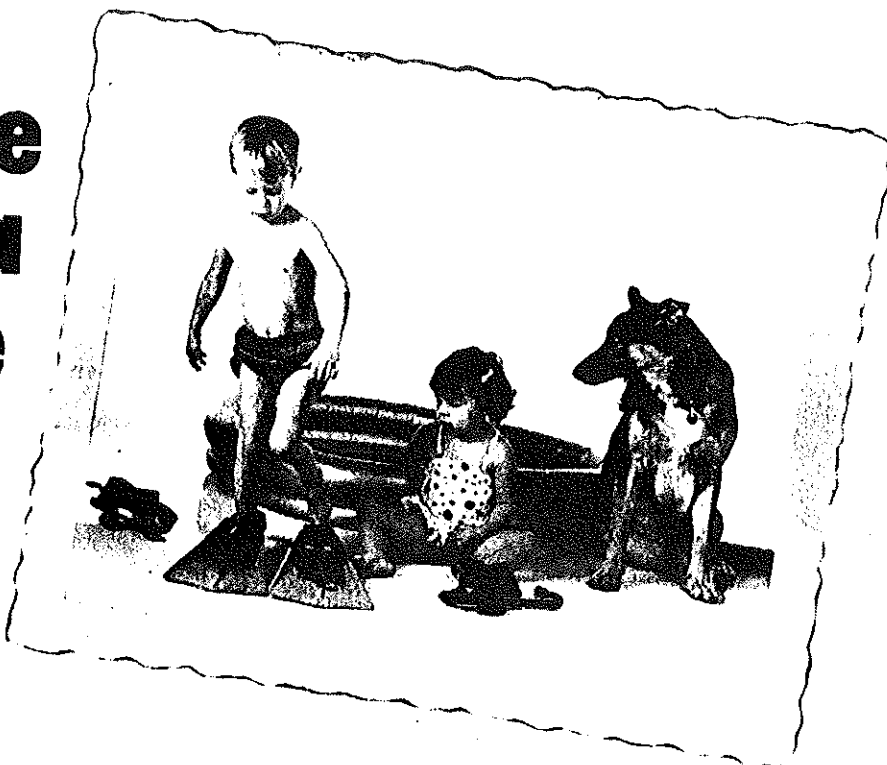
Vi kommer att hålla på i c:a 12 gånger varje onsdagskväll med både teori och praktik. Förhoppningsvis avslutar vi med ett läger på Västkusten alt. i Stockholms skärgård. Priset kommer att ligga på 320 kronor i vilket medlemsavgiften till SDK GRODMÄNNEN ingår.

För info. och anmälan ring Peter 0762/11091

VÄLKOMMEN!

**Ever Since
You Were a
Kid You've
Wanted
to Try It**

PADI-Grundkurs

Open Water Diver

Sportdykarklubben Grodmännen

Kursstart: onsd 11/3 kl 18:00 (preliminärt)

Pris: kurs (15 lektioner)
utrustn, cert & litteratur
kost & logi Sandhamn

1500:- MEDLEMSAVGIFT SDK GM 175:-

750:- LÄKARUNDERSÖKN+SKÄRMBILD. ....

450:- BADKORT TIBBLEBADET. ....

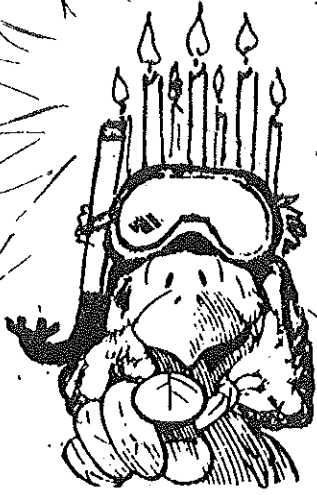
TUR & RETUR SANDHAMN DC.....

Information & anmälan: 08- 758 95 25 (Ulf Jansson,kvällstid)

0762-11 091 (Peter,kvällstid)

FÖRST LUCIASIM ★

MED ALLT VAD

DET INNEBÄR

PETERS VATTENIDÉER SKALL
UTFÖRAS TILL ALLAS FÖRTJUSNING.

SEDAN BLIR DET

VISNING AV ÅRETS DYK-
-BILDER I CAFETERIAN
MEDAN KLUBBEN BJUDER
PÅ LUSSEFIKA O TILLBENÖC.

ALLTSÅ KOM

ONSDAGEN 10 DEC

LUCIA FIRANDET BÖRJAR KL 20.00 OCH HÅLLER
PÅ TILL KL 21.30 SEDAN FIKA MED BILDER.

KLART NI KOMMER!

grodbleadet

SMA SMA
GRODORNA, GRODORNA
ÄR LUSTIGA
ATT SE...

ONSDAGSKVÄLLAR
i TIBBLEBADET
KL. 20.00 – 21.30
VÅR TRÄNINGSTID.

GM:S EGEN BADTID SOM VI ÄR MÄNA OM
ATT BEHÅLLA DET BEROR PÅ HUR MÅNGA VI BLIR!

SE UPP MED HELGERNA.

BURR DE VA KALLT,
VI SKITER I DE HÄR OCH
DRAR TILL TIBBLE I
STÄLLET, ONSDAGSKVÄLL
Å ALLT!

JAAAA-A TACK

HEJ OCH VÄLKOMMEN!

grodبلادet

NÄR DU LACKAR
JULISAR SE TILL ATT
"NÅGOT" KOMMER FRÅN

GOD JUL PAPPA & MORNAN
OCH BARN FRÅN TOMTEN

Scandiver

VANADISV. 27

STOCKHOLM TEL. 08-312208

-80

lägsäsong

ÖPPTIDER:

MÅN-TIS 10.00-13.00 15.00-18.00

ONS-TOR 15.00-18.00

FRE 10.00-13.00 14.00-18.00

LÖR 10.00-14.00

E-86

